

GADŻETKA

Gazetka Zespołu Szkół im. Jana Pawła II w Olszynie

W numerze:

- Tradycje wigilijne.
- Skąd wziął się zwyczaj ubierania choinki?
- Dlaczego łamiemy się opłatkiem?
- Historia kartki bożonarodzeniowej i świątecznych życzeń.
- **Przeżyjmy Wigilię, jak co roku, zgodnie z tradycją.**
- Historia kolędy.
- A może wizyta kolędników...
- Świąteczne kolorowanki.
- Złóż życzenia w 20 językach świata!
- **KONKURS !!!**

Stopka redakcyjna:

Redakcja: Karolina Olkiewicz, Karolina Bień, Karolina Piekarcz

Opiekun gazetki: mgr Jolanta Górka

Elektroniczna wersja tekstów: Dawid Mikrut

Skład i opracowanie graficzne: mgr Marcin Bąk

Dyrekcji, nauczycielom, pracownikom szkoły, uczniom i rodzicom składamy najserdeczniejsze życzenia świąteczne. Niech narodzona Boża Dziecina obdarzy Was wszystkich, zdrowiem, pogodą, ducha, wszelkim powodzeniem. Życzymy Wam pachnącej choinki, serdecznych spotkań w gronie rodzinnym, wesołego śpiewu kolęd i łezki wzruszenia. Niech Nowy Rok 2013 przyniesie nowe nadzieje, plany i spełnione marzenia. Wesołych Świąt Bożego Narodzenia i Do Siego Roku!

Redakcja Gadżetki

TRADYCJE WIGILIJNE

Od wielu pokoleń w naszych rodzinach są kultywowane różne tradycje. Niestety z biegiem czasu ich trwanie zanika. Jednak istnieją jeszcze takie, które trwają do dziś i zapewne przetrwają jeszcze wiele wieków. A oto ich przykłady:

- **Wolne miejsce przy wigilijnym stole**, które w ten szczególny wieczór nie tylko czeka na niespodziewanego gościa, ale także symbolizuje pamięć o członkach naszych rodzin, których już nie ma z nami,
- **Strojenie choinki**, które największą przyjemność sprawia najmłodszym członkom rodziny,
- **Oczekiwanie na pierwszą gwiazdkę**, które podobnie jak strojenie choinki jest zadaniem najmłodszych,
- **Dzielenie się opłatkiem**, które ma symbolizować pojednanie oraz wyrazić naszą miłość względem krewnych i przyjaciół,
- **Stawianie na stole dwanaście lub inną parzystą liczbę postnych potraw**,
- **Każdą potrawę należy chociażby spróbować**, aby jej nie zabrakło na stole w przyszłym roku; Te najbardziej tradycyjne, znane w całej Polsce to: barszcz z uszkami, karp smażony i w galarecie, kapusta z grochem, kapusta z grzybami, pierogi z kapustą, kluski z makiem, cukrem i miodem czy kompot z suszonych owoców

- Zasada "**Jak w Wigilię, tak i przez cały rok**", która przede wszystkim jest przypominana przez rodziców niesfornym w ten dzień dzieciom,
- **Odczytanie przed wieczerzą fragmentu Ewangelii św. Łukasza**, mówiąca o narodzinach Jezusa,
- **Sianko pod obrusem**, które ma symbolizować okoliczności a w szczególności miejsce, w którym na świat przyszedł Jezus,
- Nie może również zabraknąć **śpiewania kolęd**,
- **Wręczanie sobie nawzajem podarunków**, które cieszą każdego, bez względu na wiek,
- **Udanie się o północy do parafialnych kościołów na Pasterkę**, która w kościele katolickim jest początkiem okresu bożonarodzeniowego.

SKĄD WZIAŁ SIĘ ZWYCZAJ UBIERANIA CHOINKI?

Charakterystycznym elementem wigilii jest choinka, czyli drzewko iglaste, zwykle świerk lub jodła, przystrajane najczęściej w wigilię lub 23 grudnia. Zwyczaj ubierania choinki przybył do Polski z Niemiec. Wcześniej rozdawano dzieciom w wigilię ozdobne gałązki świerkowe. Kiedy zaczęto wstawiać choinki do domów ubierano je jabłkami, które przypominały kuszenie Ewy i Adama w raju oraz odkupienie grzechu pierwородnego przez Jezusa oraz papierowymi łańcuchami jako pamiątkę po wężu kusicielu. Pętano choinkę jak niewolnicę przypominając, że cały ludzki ród znajduje się w niewoli grzechu. Gwiazda na szczycie drzewka symbolizowała gwiazdę betlejemską, która wiodła Trzech Króli do Dzieciątka Jezus. Gorejące na gałązkach świece – jakby okrucy ognia, który dawniej płonął w izbie przez całą noc wigilijną, aby przychodzące na ten czas dusze przodków mogły się ogrzać, dzisiaj przypominają o nigdy niegasnącej Bożej miłości do ludzi. Choinka symbolizuje życie, płodność i odradzanie się. Zatem w wersji chrześcijańskiej żywe gałęzie jedliny miały wyobrażać Chrystusa – źródło wszelkiego życia. Tak ustrójona choinka stała w domu do Trzech Króli, a więc do końca świąt. Współcześnie miejsca jabłek zastąpiły bombki, papierowe łańcuchy ustąpiły miejsca różnokolorowym, błyszczącym się łańcuchom a miejsce świeczek zajęły bogate w różne kolory lampki choinkowe. Niestety ten rozwój techniki doprowadził do zatracenia pierwotnej symboliki.

RaisingOurKids.com

RaisingOurKids.com

DLACZEGO ŁAMIEMY SIĘ OPŁATKIEM?

Opłatek wigilijny - historia i tradycja

Tradycyjnie spożywanie wieczerzy wigilijnej poprzedza dzielenie się białym opłatkiem, w tradycji polskiej bardzo cienkim, praśnym chlebem. Ten prosty zwyczaj nasycony jest wielowymiarową symboliką. Zawarta jest ona najpierw w fakcie "bycia razem". Skłóceni nie zasiadają przeciwko sobie do jednego stołu.

Dzieląc się opłatkiem składamy przeciwko sobie życzenia dobra wszelakiego, zarówno materialnego, jak też duchowego. Dobro materialne symbolizuje materia

opłatek - chleb. Oby go nam i naszym bliźnim nigdy nie zabrakło, obyśmy umieli dzielić go z potrzebującymi! Święty Brat Albert, wielki jałmużnik, heroiczny opiekun bezdomnych, podpowie nam tutaj, że należy być "dobrym jak chleb" i podzielonym jak chleb.

Opłatek wigilijny jest dla chrześcijanina przede wszystkim nawiązaniem do potrzeby spożywania Chleba biblijnego, z którym utożsamiał się sam Chrystus, czyli do odżywiania się Eucharystycznym chlebem. Sam fakt dzielenia się chlebem w postaci opłatka był znany od początków Kościoła. Nie miał on jednak żadnego związku z okresem Bożego Narodzenia, raczej bezpośrednio odnosił się do Eucharystii. Znano bowiem zwyczaj błogosławienia chleba i spożywania go jako rodzaju komunii duchowej.

Nie można dokładnie określić od kiedy i w jaki sposób utrwaliła się w Polsce tradycja dzielenia się opłatkiem w dzień wigilijny. Najstarsza wzmianka źródłowa o tej praktyce w polskich rodzinach pochodzi z końca XVIII wieku. Na pewno obyczaj ten związany jest trwale z polską tradycją od XIX wieku, choć niektóre źródła mówią, że wcześniej. Zwyczaj ten wywodzi się z starochrześcijańskiego obrzędu dzielenia i rozdawania chlebów ofiarnych. Były to niekonsekwentne chleby, które kościół rozdawał wiernym w czasie Świąt Bożego Narodzenia, aby dzielili się nimi na

znak przynależności do chrześcijańskiej wspólnoty. Dopiero w średniowieczu pojawił się rodzaj pieczywa, którego forma przypomina dzisiejsze opłatki. Opłatki zawierały symbole religijne i ornamenty roślinne oraz scenki z

narodzin Jezusa. Opłatki miały swoją symbolikę - miały zapewnić domowi dostatek i obfitość chleba, okrusz opłatka z wigilijnego stołu wrzucony do studni miał oczyszczać wodę, a ludziom zapewnić zdrowie.

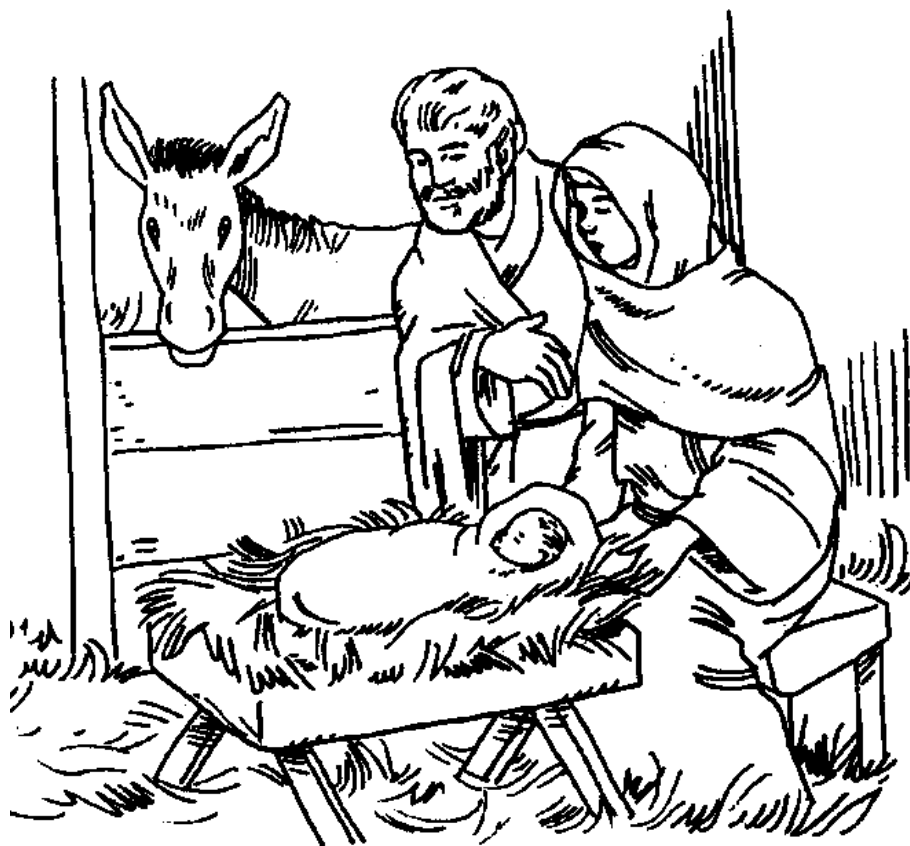
W niektórych regionach Polski opłatkiem obdziela się gospodarskie zwierzęta, uważając, że tak wielkiego święta powinny dostąpić wszystkie stworzenia. Opłatkiem dzielono się także symbolicznie z duszami zmarłych, składając opłatek na dodatkowym talerzu stawianym na wigilijnym stole. Zwyczaj ten zachowuje się do dziś w wielu jeszcze domach, ale dzielenie opłatkiem dzisiaj jest już wyłącznie polskim zwyczajem.

HISTORIA KARTKI BOŻONARODZENIOWEJ I ŚWIĄTECZNYCH ŻYCZEŃ

Skąd zwyczaj wysyłania kartek bożonarodzeniowych?

Pierwszą kartkę z życzeniami z okazji świąt Bożego Narodzenia wysłał w 1842 r. szesnastoletni londyński artysta, William Maw Egley. W następnym roku pojawiły się w Wielkiej Brytanii kartki zrobione na prywatne zamówienie sir Henry'ego Cole'a, pierwszego dyrektora Muzeum Wiktorii i Alberta w Londynie. Rysownikiem był John Calcott Horsley, a nakład wyniósł 1000 sztuk. W 1875 r. kartki świąteczne pojawiły się w Ameryce, za sprawą urodzonego we Wrocławiu Louisa Pranga. Zasługą Pranga było nie tylko wprowadzenie wzorów typowo bożonarodzeniowych, ale także organizowanie konkursów na najpiękniejsze kartki świąteczne.

Zwyczaj wysyłania życzeń świątecznych na specjalnych kartonikach stał się popularny na całym świecie dopiero w latach dwudziestych XX wieku. W Polsce kartki świąteczne pojawiły się pod koniec XIX w., najwcześniej na terenie Galicji. Obecnie w Polsce każdego roku wysyłamy do siebie miliony kartek, coraz większą ich część zaczynają stanowić kartki elektroniczne. Na świecie kartki świąteczne produkowane są w miliardach sztuk.

PRZEŻYJMY WIGILIĘ, JAK CO ROKU, ZGODNIE Z TRADYCJĄ

CHRZEŚCJAŃSKI OBRZĘD WIECZERZY WIGILIJNEJ

W tej uroczystej chwili wychwalamy Boga, naszego Ojca, za świętą noc, którą teraz wspominamy, a w której Jego Syn Jezus Chrystus narodził się z Maryi Dziewicy. Przeżyjmy tamto wydarzenie opisane w Ewangelii.

SŁOWA EWANGELII WG ŚWIĘTEGO ŁUKASZA (Łk 2,1-14)

W owym czasie wyszło rozporządzenie Cezara Augusta, żeby przeprowadzić spis ludności w całym państwie. Pierwszy ten spis odbył się wówczas, gdy wielkorządcą Syrii był Kwiryniusz. Wybierali się więc wszyscy, aby się dać zapisać, każdy do swego miasta. Udał się także Józef z Galilei do Judei, do miasta Dawidowego zwanego Betlejem, ponieważ pochodził z domu i rodu Dawida, żeby dać się zapisać z poślubioną sobie Maryją, która była brzemienna. Kiedy tam przebywali, nadszedł dla Maryi czas rozwiązania. Porodziła swego pierworodnego Syna, owinęła go w pieluszki i położyła w żłobie, gdyż nie było dla nich miejsca w gospodzie.

W tej samej okolicy przebywali w polu pasterze i trzymali straż nocną nad swoim stadem. Naraz stanął przy nich anioł Pański i chwała Pańska zewsząd ich oświeciła, tak że bardzo się przestraszyli. Lecz anioł rzekł do nich: „Nie bójcie się! Oto zwiastuję wam radość wielką, która będzie udziałem całego narodu: dziś w mieście Dawida narodził się wam Zbawiciel, którym jest Mesjasz, Pan. A to będzie znakiem dla was: znajdziecie Niemowlę, owinięte w pieluszki i leżące w żłobie”. I nagle przyłączyło się do anioła mnóstwo zastępów niebieskich, które wielbiły Boga słowami: „Chwała Bogu na wysokościach, a na ziemi pokój ludziom dobrej woli”.

WSPÓLNA MODLITWA

Chrystusa, który przyszedł na świat, aby nas zbawić, prosimy słowami:

Obdarz nas miłością i pokojem!

Panie Jezu, udziel naszej rodzinie daru miłości, zgody i pokoju.

Obdarz nas miłością i pokojem!

Panie Jezu, obdarz szczęściem i radością także naszych sąsiadów, przyjaciół i znajomych.

Obdarz nas miłością i pokojem!

Panie Jezu, wszystkich opuszczonych, samotnych, chorych i nieszczęśliwych pociesz i umocnij Dobrą Nowiną Zbawienia.

Obdarz, nas miłością i pokojem!

Panie Jezu, naszych zmarłych krewnych, bliskich i znajomych obdarz szczęściem i wiecznym zbawieniem.

Obdarz nas miłością i pokojem!

Zjednoczeni w miłości, odmówmy wspólnie modlitwę, której nauczył nas Jezus Chrystus:

Ojciec nasz...

Polećmy Bogu przez pośrednictwo Matki Jezusa Chrystusa - naszą rodzinę, naszych przyjaciół, sąsiadów, gości, samotnych, chorych.

Zdrowaś Maryjo...

Panie Boże, Ty sprawiłeś, że ta święta noc zajaśniała blaskiem prawdziwej światłości Twojego Syna; spraw, abyśmy jaśnieli blaskiem Twojej światłości w naszym codziennym postępowaniu.

Pobłogosław nas i te opłatki, którymi będziemy się dzielić zwyczajem naszych ojców. Naucz nas dzielić się chlebem, miłością i życzliwością z każdym człowiekiem. Obdarz nas wszystkich Twoim pokojem, abyśmy wspólnie sławili Twoją ojcowską dobroć. Przez Chrystusa Pana naszego. Amen.

(dzielenie się opłatkiem, śpiewanie kolęd)

HISTORIA KOŁĘDY

Kolęda

Kolęda (od łacińskiej nazwy pierwszego dnia każdego miesiąca "calendae") to pieśń bożonarodzeniowa (nawiązująca do Bożego Narodzenia), utrzymana w konwencji ściśle religijnej, początkowo wywodząca się z tradycji ludowej, potem komponowana również przez wielu wybitnych kompozytorów.. W liturgii Kościoła Katolickiego kolędy wykonuje się od Mszy o północy w Święto Bożego Narodzenia (noc 24/25 grudnia) do święta Chrztu Pańskiego (niedziela po 6 stycznia). W polskiej tradycji dopuszcza się śpiewanie ich do święta Matki Boskiej Gromniczej (2 lutego).

Geneza kolęd

Kolęda swe źródła ma w obchodach rzymskich calendae styczniowych. Był to szczególny dla Rzymian pierwszy dzień miesiąca, gdyż 1 stycznia, począwszy od 153 p.n.e., konsulowie rzymscy obejmowali swój urząd. Z czasem, od 46 roku, dekretem Juliusza Cezara 1 stycznia został oficjalnie ogłoszony jako początek roku administracyjnego. Z tej okazji w Rzymie odwiedzano się, składano sobie na wzajem podarki, śpiewano pieśni. Zwyczaje te przejęło chrześcijaństwo, łącząc je z okresem Bożego Narodzenia, uważanym za początek rachuby nowego czasu. Jest to jeden z najważniejszych aspektów Bożego Narodzenia. Kolęda w swym pierwszym znaczeniu była zatem pieśnią powitalną i pochwalną na cześć gospodarzy, przekazywała życzenia szczęścia i pomyślności. Kolęda w rozumieniu pieśni religijnej związanej z narodzinami Chrystusa wykształciła się później, wraz z rozwojem i umacnianiem się chrześcijaństwa. Powszechnie przyjmuje się, że korzenie kolęd tkwią w hymnologii, ale wywodzą się one również z tropów i laud benedyktyńskich. Początkowo twórcy kolęd czerpali z dwóch Ewangelii: św. Mateusza i św. Łukasza. Pierwszą wzmianką o śpiewie w dniu narodzin Jezusa pośrednio zawiera właśnie Ewangelia św. Łukasza. Z biegiem czasu pieśń coraz częściej sięgała do źródeł pobożności ludowej. Inspiracją były apokryfy i literatura średniowiecza oraz średniowieczny teatr.

Legendarnie, autorem pierwszej kolędy był św. Franciszek z Asyżu i była ona śpiewana w zorganizowanej przez niego szopce. Najstarsza polska kolęda to "Bądź zdrów, Królu Anielski" z 1424 r. Najśłynniejszą kolędą jest „Cicha noc”, którą przetłumaczono na ponad 300 języków i dialektów. Powstała w roku 1818 w małym austriackim miasteczku w Alpach. Jej autorami byli wikary miejscowego kościoła ks. Józef Mohr oraz jego organista Franz.

Różnica między kolędą a pastorałką

We współczesnych czasach wiele ludzi uważa, że kolęda i pastorałka to utwory o takim samym pochodzeniu, treści i przesłaniu. Jednak tak nie jest. Między tymi dwoma utworami jest kilka znaczących różnic, które zostały przedstawione poniżej.

Kolęda

- Charakter religijny,
- W swojej treści nawiązuje do postaci biblijnych takich jak Jezus, Najświętsza Maryja Panna oraz św. Józef oraz motywu wywodzącego się przede wszystkim z Ewangelii św. Łukasza czyli narodzenia Pana Jezusa,
- Utwór śpiewany w kościele, w okresie bożonarodzeniowym,
- Przykłady kolęd: „Cicha noc”, „Bóg się rodzi”, „Dzisiaj w Betlejem”.

Pastorałka

- Charakter świecki,
- Treść widocznie odbiega od motywów biblijnych, w szczególności sposób nawiązuje do pasterzy (stąd nazwa), symboli związanych z świętami Bożego Narodzenia oraz motywami zaczerpniętymi z życia codziennego,
- Nie jest wykorzystywana w obrzędach religijnych ze względu na swój świecki charakter,
- Przykłady pastorałek: „Cztery lata wołki pasał”, „Raduj się człowiecze”, „Wesoło jest to dla nas nowina”.

A MOŻE WIZYTA KOŁĘDNIKÓW...

Kolędnicy bożonarodzeniowi - zanikający obyczaj

Popularny niegdyś bożonarodzeniowy zwyczaj - kolędowanie z gwiazdą, szopką czy turo-niem należy dziś do rzadkości i spotykany jest głównie we wsiach, głównie południowej Polski.

Obchody kolędnicze znane były w całej Europie, a ich początki sięgają średniowiecza. W Polsce pierwsze zapisy o nich sięgają XVI wieku, lecz zwyczaj ten prawdopodobnie praktykowano już wcześniej.

Grupki kolędników we wszystkich regionach Polski chodziły od drugiego dnia świąt Bożego Na-rodzenia do święta Trzech Króli (6 stycznia), a niekiedy przez cały okres karnawału.

Kolędnicy różnili się przebraniem, repertuarem odgrywanych scen i akcesoriami. Jedni pukali do drzwi prowadząc żywe zwierzęta, inni przychodzili z gwiazdą lub szopką, niektórzy z turo-niem, konikiem, bocianem i kozą. Na scenie szopek odgrywano jasełka, czyli przedstawienie o narodzeniu Chrystusa, kolędujący z gwiazdą śpiewali bożonarodzeniowe pieśni, a tzw. Herody odgrywały przedstawienie o Bożym Narodzeniu i królu Herodzie.

Wizyty kolędników były wielką atrakcją dla mieszkańców wsi. Ci, którzy hojnie ich podjęli, byli wychwalani w rymowankach i piosenkach, jeśli jednak zapomnieli o datku, kolędnicy wy-śmiewali ich skąpstwo, niegospodarność, a także... brzydotę ich córek.

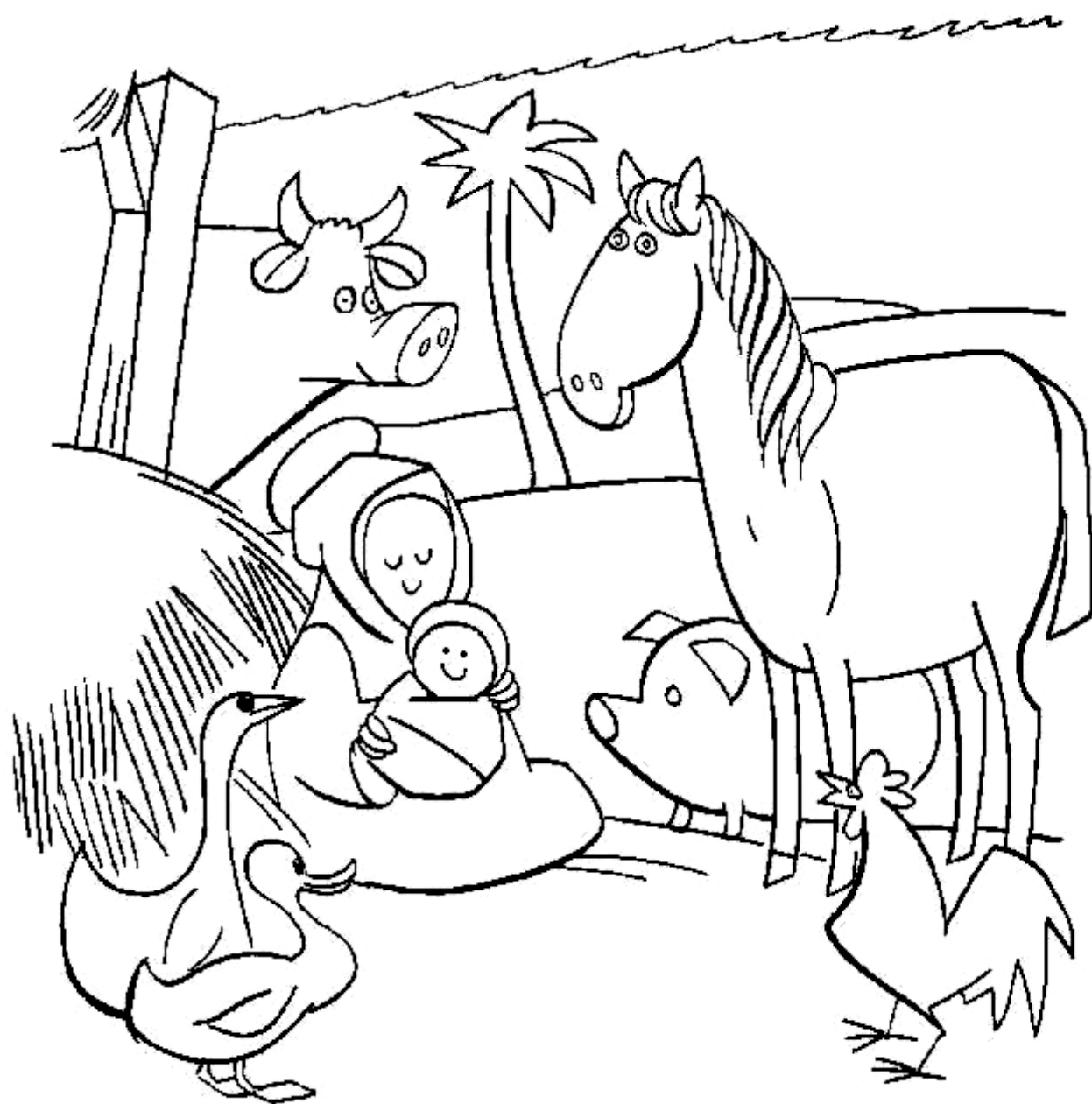

ŚWIĄTECZNE KOLOROWANKI

Gdy w świątecznym nawale gości, życzeń, kolęd i prezentów poczujecie się trochę zagubieni, nie martwcie się! Mamy dla Was świetny sposób na relaks! Kredki i nasz gadżetowy dodatek świąteczny, czyli kolorowanki. Zaproście młodsze rodzeństwo, kuzynostwo lub kogo sami chcecie i do dzieła! Po takim wysiłku na pewno chętnie wrócić do świątecznego stołu ☺

RaisingOurKids.com

ZŁÓŻ ŻYCZENIA W 20 JĘZYKACH ŚWIATA!

„Wesołych Świąt Bożego Narodzenia i Szczęśliwego Nowego Roku” w 20 językach świata:

- **w Angli** - Merry Christmas & Happy New Year
- **po Arabsku** - I'D Miilad Said ous Sana Saida
- **na Białorusi** - Winshuyu sa Svyatami i z Novym Godam!
- **w Brazylii** - Boas Festas e Feliz Ano Novo
- **w Bułgarii** - Vasel Koleda; Tchestita nova godina!
- **po Chińsku** - Seng Dan Fai Lok, Sang Nian Fai Lok
- **w Chorwacji** - Sretan Bozic
- **po Czesku** - Prejeme Vam Vesele Vanoce a stastny Novy Rok
- **w Dunii** - Gladelig Jul og godt nytar
- **Egipski** - Colo sana wintom tiebeen
- **po Eskimosku** - Jutdlime pivdluarit ukiortame pivdluaritlo!
- **po Fińsku** - Hyvää Joulua or Hauskaa Joulua
- **we Francji** - Joyeux Noël et Bonne Année!
- **w Grecji** - Kala Christougenna Kieftihismenos O Kenourios Chronos
- **w Hiszpanii** - Feliz Navidad y Próspero Ano Nuevo
- **po Holendersku** - Vrolijk Kerstfeest en een Gelukkig Nieuwjaar!
- **po Indiańsku** (Apache) - Gozhq
- **w Irlandii** - Nollaig Shona Dhuit
- **po Japońsku** - Shinnen omedeto.
- **po Litewsku** - Linksmu Kaledu ir laimingu Nauju metu
- **po Łacinie** - Natale hilare et Annum Nuovo!
- **po Niemiecku** - Froehliche Weihnachten und ein glückliches Neues Jahr!
- **po Norwesku** - God Jul og Godt Nyttar
- **w Południowej Afryce** - Geseende Kerfees en 'n gelukkige nuwe jaar
- **po Portugalsku** - Feliz Natal e um Prospero Ano Novo
- **po Rosyjsku** - Pozdrevlyayu s prazdnikom Rozhdestva i s Novim Godom
- **po Słowacku** - Vesele Vianoce a stastny novy rok
- **po Szwedzku** - God Jul och Gott Nytt Ar
- **po Ukraińsku** - Veseloho Vam Rizdva i Shchastlyvoho Novoho Roku!
- **po Węgiersku** - Kellemes Karacsonyi Unnepek-et es Boldog Új Évet
- **po Włosku** - Buon Natale e Felice Anno Nuovo

KONKURS !!!

Chcesz być współtwórcą kolejnego numer „Gadżetki”??? Już teraz masz okazję! W formie pracy pisemnej opowiedz nam o ciekawej historii, która przytrafiła Ci się w trakcie ferii świątecznych lub ferii zimowych. Konkurs przeznaczony jest dla uczniów szkoły podstawowej i gimnazjum. Wszystkie prace zostaną opublikowane. Za najciekawsze przyznamy nagrody!!! Prace można składać po feriach u p. Jolanty Górki lub u redaktorów „Gadżetki”. Zachęcamy do licznego udziału!!!

Redakcja Gadżetki

